

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulvm XXV. Quamuis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

eandem infirmant, & de Custodis electione iterum cognoscant, alioquin verò priorum Iudicum sententiam confirmant.

S V M M A R I V M.

1. Gestà à iudice notoriè excommunicato irrita sunt.
2. Irrita est sententia lata à pluribus coiudicibus quorum iurisdictione priuatus est, vel saltem impeditam habet iurisdictionem.
3. Cassatâ confirmatione, non ideò invalida censenda electio; hac tamen invalidâ, etiam invalida est confirmatio.
4. Propter iudicis excommunicationem, antecedentia iudicii acta irrita non sunt, nisi causa irritandi acta efficiat, vel sententia lata fuerit die festo.

NOT. I. Gestà à Iudice excommunicato irrita sunt, si excommunicatio eius publicè nota sit, ex quo per sensum contrarium valitura acta, si excommunicatio eius occulta sit. *arg. l. Barbarius. 3. ff. de off. Pratorum, & habet id etiam locum in Iudice delegato, sicuti ex hoc cap. colligitur. & docui l. 1. tr. 4. c. 22. videri potest Felin. hic.*

NOT. II. Irrita est sententia lata à duobus vel tribus tanquam Coiudicibus, quorum vnus iurisdictione priuatus est, aut eam impeditam habet, vt hic & in c. Cum super. 23. de off. delegati. Ratio est, quia omnes iudicare iussi sunt. c. penult. junct. gl. verb. delegatorum. eodem tit. de off. delegati. Aut saltem si clausula adiecta fuit, si non omnes &c. voluerunt omnes iudicare, quod facere non potuerunt, sicuti explicauimus in cit. c. Cum super.

NOT. III. Cassatâ confirmatione, non ideò etiam electio censi debet irrita. c. Si confirmationem. 39. de electione in 6. Contra verò si electio irrita sit, non potest valere confirmatio, quia non confirmatur, quod non est, sicuti dixi cap. Cum inter. 13. h. tit.

Querunt, si sententia irrita sit, v. g. propter iudicis excommunicationem, num etiam antecedentia iudicii acta corrumpere debeant. Resp. Si causa irritandi acta non efficiat, acta non debent censi irrita. v. g.

si excommunicatio post acta ante latam sententiam contracta sit à Iudice, vel si sententia lata fuerit die festo, prout notauit Bart. communiter receptus in l. Si expressis, n. 1. ff. de appellationibus. Abb. hic. n. 6.

CAPITVLVM XXV.

Quamuis.

PARAPHRASIS.

Ordinariè res inter alios iudicata, aliis nocere non debet, licet excipi debet. 1. Si Titius, cui principaliter actio, vel defensio competebat, passus est alium agere, tunc res iudicata ipsi obest. 2. Si Titius passus est eum, à quo causam habet, in iudicio agere, sententia contra eum lata etiam Titio præiudicium generat.

S V M M A R I V M.

1. Ampliatur Regula, quòd res inter alios acta, aliis nocere non debeat.
2. Limitatur aliquot limitationibus eadem Regula.
3. Adduntur exceptiones Casuum, in quibus prædicta Regula locum non habet.

Habemus ex hoc Capitulo vnâ Regulam, & duas exceptiones notandas, regula sumpta ex tit. Cod. quibus res iudicata non nocet, & ampliari debet. 1. Quòd res iudicata alteri non nocet, tametsi alius causam eius egit, tanquam persona coniuncta, licet absque mandato, iuxta l. 1. C. eod. tit. vbi habetur, quòd sententia lata contra personam coniunctam absque mandato agendi, aut defendendi causam tuam, tibi non nocet, nisi postea ratum habueris, quod actum fuit.

Ampliatur 2. Quòd nec probationes in iudicio factæ contra vnum, alteri, vel in ordine ad alteram personam præiudicare debent. c. Inter. 6. verb. nec attestations. de fide instrument. Similiter nec confessio in iudicio facta nocet confitenti erga aliam personam, quâcum actum non est. l. ult. ff. de interrogatoriis actionibus, vbi habetur, quòd

responsio facta in iudicio non præiudicat Respondenti, nisi interrogantis respectu.

Ampliatur 3. Quòd neque vice versa sententia pro vno lata, alteri, vel ipsi, pro quo lata est adversus alterum profit, quocum in iudicio actum non est, *l. 2. C. quibus res iudicata*, ubi dicitur, res inter alios iudicata, neque emolumentum afferre debent his, qui in iudicio non interfuerunt.

Rationem horum reddere debemus, quia partes litigantes, quasi contrahunt inter se in ordine ad hunc iudicem; ergo sicuti contractus eos tantum obligat, qui in eum consenserunt, non alios, ita etiam ex illo quasi contractu litigantes tantum, non alij obligationem acquirere debent.

Limitari debet Regula 1. Tamen si alteri præter litigantes sententia aliâque iudicii acta plenum præiudicium non afferant, tamen præsumptionem gignere possunt contra alterum. *argum. l. Si duo. 13.* ubi id notat *Bart. & gl. verb. habiturum. ff. de iurciurand.* Ex quo colligit *Alexand. hic. n. 3.* Quòd sententia lata contra vnum. v. g. adulterum, vel simoniacum, nocet alteri consorti quoad inducendam infamiam facti, ita ut possit ei iudici purgatio Canonica. *c. Significasti. s. junctâ gloss. verb. præfata. de adulteriis.*

Limitari debet 2. Si ij, quorum interest, in iudicium legitime vocati non advenerint, præiudicatur ijs, sicuti tradit *Alexand. hic. n. 60. & 63.* ubi ait: bonam hanc esse cautelam ut actor faciat eos, quorum interest, citari specialiter, aut per edictum generale, ut sententia definitiva ijs obsit, dummodo citatio ad ipsos pervenerit, aut per ipsos steterit, quominus perveniret.

Exceptio 1. in hoc consistit, si aliquis, ad quem principaliter actio, aut defensio causæ pertinet, alterum agere permisit, tunc sententia ei nocet. *l. penult. ff. hoc tit.* Ratio est quia is, ad quem principaliter causa pertinet, potest removere litigantem à iudicio, & se in locum eius substituere, consequenter si tacet, consentire videtur, juxta *Reg.* quòd tacens consentire censetur, si ad ipsum, si consentire nolit, pertineat prohibere. Exemplum affertur in *cit. l. penult.* si ti-

bi pro debito fundus oppignoratus sit, de cuius dominio tertius litigare velit; ad debitorem tuum 1. loco pertinet causam agere, aut defendere; quia eius principaliter interest, quandoquidem si fundus euictus sit, tibi vel solvere, vel aliud pignus contrariâ pignoratitiâ actione potest cogi. *l. tutor. ib. §. contrariam. ff. de pign. actione.*

Quare si in tali casu debitor patiatur creditorem in iudicio litigare, non præmissâ protestatione, id ipsi nocebit. Neque obstat his, quòd Bartolus obiicit, Creditorem posse agere hypothecaria actione adversus tertium possessorem, etiam prohibente debitore, quandoquidem etiam contra ipsum debitorem agere potest. *l. Cum notissimi. 7. C. de præscriptione. 30. annorum.* Respondetur enim, quòd nihilominus debitor, quatenus in tali iudicio de dominio rei disputatur, se ingerere possit, causam suam (quippe cuius principaliter interest, & qui de iure suo optimè omnium scire ac docere potest) defenditur, sicuti *Butrius & Abbas hic docent. n. 9.*

Exceptio 2. Talis est, si alterum, à quo causam habes, passus es in iudicio agere, aut defendere, sententia contra eum lata, tibi nocet. *cit. l. penult. ff. de re iudicat.* Exempla sunt, si vxor, vel socer in iudicio agere vel causam defendere permittantur circa res dotales, sententia contra eos lata præiudicat marito, quia causam ab ijs habet, similiter si Emptor permittat venditorem causam agere, aut defendere, circa rem venditam, quippe à quo ipse Emptor causam habet, seu jus accipere debuit, si quod illi compete- bat, quandoquidem si venditor Dominus rei non fuit, neque emptor esse potest, eademque ratio est, si debitor contendat de dominio rei oppignorato & succumbat, nocebit id creditori, cum causam pignoris habeat à debitore.

Requiritur tamen ut is, qui ab altero causam habet, sciuerit causam agi, & passus sit, sicuti *Bart. monet in cit. l. Et videri potest Innoc. hic. colum. 2.*

Simili ratione si agatur de invaliditate præsentationis, Electionis, vel collationis, & sen-

& sententia feratur contra præsentatorem, electorem, collatorem sciente & patiente præsentato, electo, aut prouiso, præiudicat ipsi, quippe qui causam & jus habet à præsentatore, electore, collatore. Sed alia ratio est quoad pœnam, si videlicet ordinator vel collator per sententiam punitus sit, quia Simoniacum, vel adulterum Clericum ordinari, aut inuestierit, sententia non præiudicat ordinato, aut prouiso, quoad plenum præiudicium, præterquam si crimen Simonie inter utrumque commissum declaratum sit notorium, tum propter connexionem Iudex ex officio alterum quoque punire potest, teste *Alexand. hic. n. 10.* & constat *exc. Ad nostram. 71. de iureiurando.*

His adde, quòd etiam vice versa si controuersia nota sit electo, aut prouiso, quòd electionem, aut collationem legitime non acceperit, videlicet non ab habente potestatem, nocet id electori, aut collatori scienti & patienti causam agi, vñ colligitur *ex or. l. penult. juncta gl. non à marg.* vbi dicitur: si contra libertum seu à me manumissum sententia de statu feratur, quòd videlicet alterius seruus sit, id obesse mihi scienti & patienti causam hanc agi, & ita docent Canonistæ hic & *gl. inc. 3. dist. 81.* præiudicat ordinatori sententia lata contra ordinatum, quando præfens est & scit causam agi: cum enim quasi sua causa agi videatur (eius enim principaliter interest) & tacet, nec defendit causam, sibi præiudicat, juxta primam traditæ regulæ exceptionem.

Veruntamen hæc ipsa doctrina limitanda est, vt intelligatur, quatenus causam & jus accepit prouisus à collatore, vt si circa illud ipsum, quatenus ab eo proficisci potuit iudicetur pro aut contra prouisum, id etiam pro sit, aut ob sit collatori, sicut colligitur *exc. Cum olim. 7. de causa possessoris.* Et notat hic *Alex. n. 12.* nam prouisus idèd jus suum consequitur, quia collator fuit in possessione juris conferendi, tamen si fortasè jus istud secundum proprietatem non habuerit, consequenter scripto, aut contra prouisum sententia lata sit, prodesse, aut obesse debet collatori in possessorio, saluà interim quæ-

sione proprietatis, sicuti constat *ex cit. c. Cum olim.* & monet *Abbas. hic. n. 23.* Quamuis secundum hanc eius cap. explicationem quæ valdè conformis est, non apparet ratio, cur Pontifex hic alleget axioma, res inter alios acta & c.

Aliæ exceptiones à Regula, seu casus, in quibus res iudicata alteri absenti & non contententi prodest, aut obest, videri possunt in *gloss. hic. verb. res inter alios;* & apud *Abbat. & Alexand. hoc loco.*

CAPITVLVM XXVI.

Duobus.

PARAPHRASIS.

Si duo Iudices diuersas sententias proferrunt, distinguendum, num sint ordinarii, delegati, an arbitri; si ordinarii sint, valet sententia prolata pro reo, non pro actore, exceptis causis fauorabilibus, matrimonii, libertatis, dotis, testamenti. Si delegati iudices, sententia pendet ex arbitrio delegantis. Si denique tanquam arbitri, seu ex compromisso, neutra sententia vigorem habet.

SUMMARIUM.

1. Si duo iudices Ordinarij, pari potestate in solidum præditi, sententiam dicant diuersam, præualet illa, quæ lata est pro Reo.
2. Ampliatur hæc doctrina ad plures eiusmodi iudices, v. g. si quatuor vel sex illorum æquali numero in sententia discordent.
3. Ampliatur etiam ad probationes, vt si hæ plures sint ex vtraque parte, pro Reo sententia sit ferenda absolutoria.
4. Excipitur tamen ab hac generali doctrina: nisi causa fauorabilis sit, v. g. dotis, de testamenti & matrimonij valore, vel quacunque alia.
5. Et quidem in causa valoris matrimonii indubitatè hoc verum est, si impedimentum præsumptum ex iure positivo existat, non item tamen, si ex iure naturali, aut diuino juxta *Abbatem & Felinum.*
6. Oppositum sentit author.